

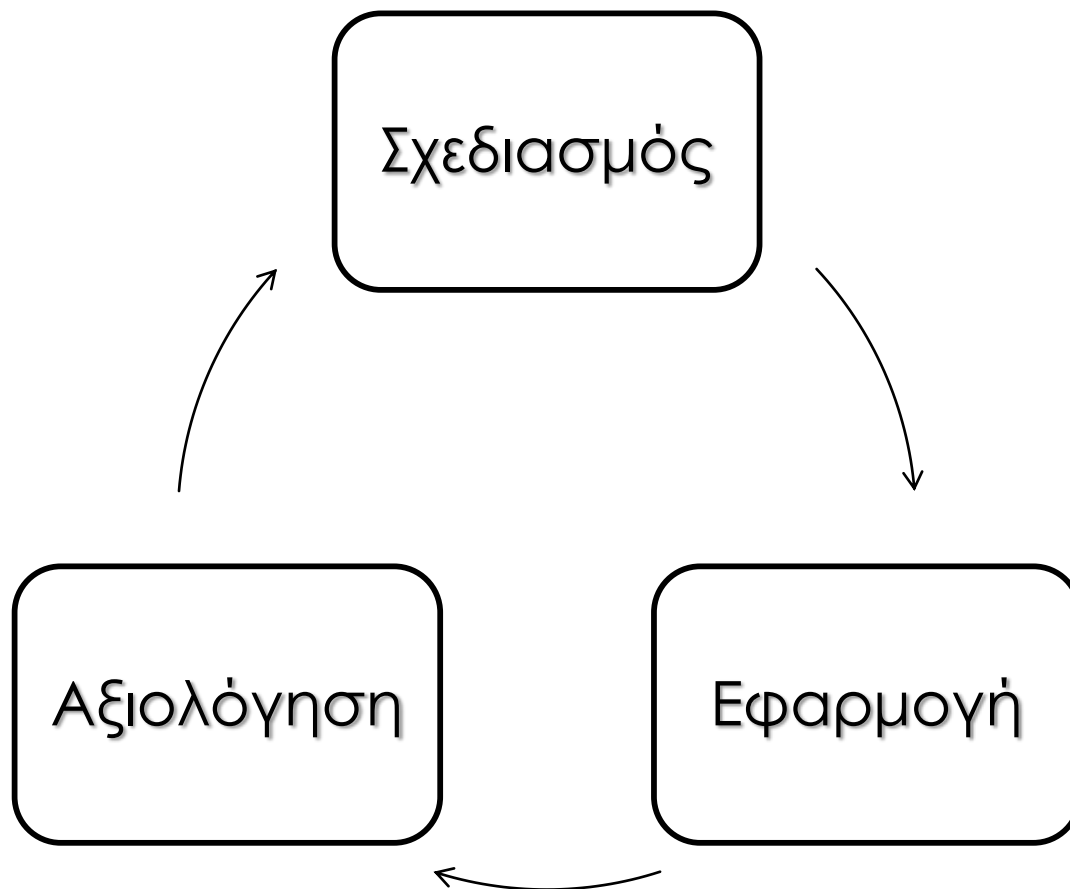

ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ.

Ένα εργαλείο που επωφελείται
της διαφορετικότητας

ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Μαρία Σακελλαρίου
Καθηγήτρια
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
marisak@uoi.gr

Οι συνιστώσες αυτές του σχεδιασμού, της εφαρμογής και της αξιολόγησης, αναπαριστούν μια διαρκή ή κυκλική διαδικασία στην οποία οι επαγγελματίες εκπαιδευτικοί πασχίζουν να αυξήσουν την ποιότητα της διδασκαλίας τους.

ΣΚΟΠΟΣ

Αυτής της παρουσίασης είναι να προσφέρει
τα εργαλεία

που θα δώσουν τη δυνατότητα στους
ενεργούς, αλλά και τους μελλοντικούς
εκπαιδευτικούς

να **σχεδιάζουν**,
να **εφαρμόζουν** και
να **αξιολογούν**
αποτελεσματικά.

Ο ρόλος τους εκπαιδευτικού

- ▶ Μια συγχρονική ομάδα του ενηλίκου είναι εκείνη που αποτελείται από μέλη σε μια συγκεκριμένη στιγμή και σε ένα συγκεκριμένο χώρο.
- ▶ Η ομάδα του εκπαιδευτικού είναι ένα τέτοιο σύνολο που λέει στο χρόνο και στο χώρο.
- ▶ Οι περισσότερες ομάδες εκπαιδευτικού είναι εξαιρετικά διαφορετικές, αλλά αυτή είναι η κοινή τους στρατηγική.

Σημαντικά ερωτήματα που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί είναι

- Ποια συνιστώσα της ανάπτυξης του μαθητή είναι περισσότερο σημαντικό να αντιμετωπιστεί από το δημόσιο σχολείο;
- Είναι η νοητική/ ακαδημαϊκή ή συναισθηματική/ κοινωνική ανάπτυξη;
- Θα πρέπει το Αναλυτικό Πρόγραμμα να βασίζεται στο απόθεμα της γνώσης που επέτρεψε στο ανθρώπινο είδος να προοδεύσει τον πολιτισμό τους;
- ή θα πρέπει η διδασκαλία μας να εστιάζει στο να βοηθήσουμε τους μαθητές να αλληλεπιδρούν καλύτερα με τους συμμαθητές τους, ώστε να βελτιώσουν την αυτοεκτίμηση και την ακαδημαϊκή τους επιτυχία και να τους προσφέρουμε ευκαιρίες να αναπτύξουν φιλίες;

Προωθώντας την Ανάπτυξη και την Επιτυχία

- ✓ Ο κεντρικός ρόλος ενός εκπαιδευτικού είναι να διευκολύνει τη μάθηση του μαθητή, με την ευρύτερή της έννοια, με ποικίλους τρόπους.
- ✓ Μαθαίνουμε με πολλούς διαφορετικούς τρόπους που κυμαίνονται από την καθαρά εμπειρική μάθηση, έως τη μάθηση από άλλους.
- ✓ Το μαθησιακό περιβάλλον είναι πρωταρχικά μαθητοκεντρικό, πρακτικό και προσανατολισμένο στη δράση, όλα τα οποία αντανakλούν μια κονστρακτιβιστική προσέγγιση στη μάθηση.

Ο Κονστρακτιβισμός στην τάξη

- ▶ Παρότι ο κονστρακτιβισμός είναι πολυεπίπεδος, μια κοινή άποψη υποστηρίζει ότι η γνώση έχει την έδρα της μέσα στο μαθητή και ότι δεν μπορούμε να διδάξουμε ακριβείς αναπαραστάσεις της “αλήθειας”.
- ▶ Μπορούμε μόνο να διαπραγματευτούμε κοινά νοήματα με τους μαθητές και να τους δώσουμε **ευκαιρίες να οικοδομήσουν** χρήσιμη κατανόηση καθώς εμπλέκονται σε σκόπιμη δραστηριότητα (Jacobsen, 2003).

Ένα κονστρακτιβιστικό μαθησιακό περιβάλλον

- ✓ **δίνει προτεραιότητα** και διευκολύνει τον ενεργό ρόλο του μαθητή.
- ✓ **μετατοπίζει το επίκεντρο** από τη μετάδοση από τον εκπαιδευτικό, που προάγει έναν παθητικό ρόλο για τους μαθητές, στην **αυτονομία και τη στοχαστικότητα** του μαθητή, που προάγουν ένα ενεργό ρόλο.

Η ενεργός μάθηση
προϋποθέτει δραστηριότητες
μάθησης στις οποίες δίνεται
στους μαθητές αρκετή
αυτονομία και έλεγχος της
κατεύθυνσης της εργασίας,
συνεργατική μάθηση,
διερευνητική εργασία και
βιωματική μάθηση.

Αντίθετα, οι δραστηριότητες παθητικής μάθησης, στις οποίες οι μαθητές είναι παθητικοί δέκτες πληροφοριών, περιλαμβάνουν την ακρόαση των παρουσιάσεων του εκπαιδευτικού, την υποβολή τους σε ερωτήσεις κλειστού τύπου ή συγκλίνουσας σκέψης, καθώς και εξάσκηση και εφαρμογή των πληροφοριών που ήδη παρουσιάστηκαν

Η κονστρακτιβιστική αυτή μετατόπιση βασίζεται...

- ▶ στην ιδέα ότι οι **μαθητές είναι εκ φύσεως ενεργοί και περίεργοι**
- ▶ στη φυσική περιέργεια των μαθητών να εξερευνούν και να κατανοούν τον κόσμο
- ▶ στη **μη έμφαση στα διδακτικά εγχειρίδια και τη μετάδοση της γνώσης από τον εκπαιδευτικό**, δεν υπονοεί ότι οι εκπαιδευτικοί δεν θα έπρεπε να επεξηγούν το περιεχόμενο στους μαθητές. **Προτείνει**, όμως ότι θα πρέπει να είμαστε επιφυλακτικοί για το πόσο αναπτύσσουν την κατανόησή τους οι μαθητές, με βάση τις δικές μας επεξηγήσεις και την καταγραφή αυτής της γνώσης.
- ▶ Η πεποίθηση ότι **οι μαθητές οικοδομούν** και δεν καταγράφουν την κατανόηση, έχει σημαντικές επιπτώσεις στον τρόπο που διδάσκουμε.

Ως εκπαιδευτικοί θα πρέπει να (Eggen & Kauchak 2004):

- ✓ Παρέχουμε στους μαθητές ποικίλα παραδείγματα και αναπαραστάσεις του περιεχομένου
- ✓ Προάγουμε κατά τη διδασκαλία μας υψηλά επίπεδα αλληλεπίδρασης
- ✓ Να συνδέουμε το περιεχόμενο με τον πραγματικό κόσμο.

(Ormrod, 2000):

- ✓ Σύνθετα γεμάτα προκλήσεις μαθησιακά περιβάλλοντα και αυθεντικές εργασίες και καθήκοντα
- ✓ Κοινωνική διαπραγμάτευση και κοινή ευθύνη ως μέρος της μάθησης
- ✓ Αναπαραστάσεις περιεχομένου
- ✓ Μαθητοκεντρική διδασκαλία

Οι μαθητές οικοδομούν τη δική τους κατανόηση για το περιεχόμενο, αναπτύσσουν ένα προσωπικό συναίσθημα ότι η γνώση τους ανήκει.

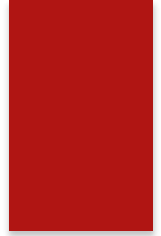

Έμφαση στην έρευνα και τη μάθηση που βασίζεται στην επίλυση προβλημάτων, καθώς και στην ομαδική εργασία

Μεγάλο μέρος των μαθητοκεντρικών
συνιστώσεων της κονστρακτιβιστικής θεωρίας,
θεμελιώνονται στη φιλοσοφία του
John Dewey (1906, 1938)

- Οι δραστηριότητες θα πρέπει να έχουν νόημα και πρακτική αξία
- Μάθηση μέσα από τη δράση (learning by doing)
- Η μάθηση θα πρέπει να είναι μια διαρκής, δια βίου εμπειρία, κατά την οποία «ένας ενεργός νους αλληλεπιδρά με έναν ολότελα ανοιχτό κόσμο, προκειμένου να επιλύσουν γνήσια προβλήματα που βρίσκονται σε συνέχεια με τις προηγούμενες εμπειρίες τους, ωστόσο διαφέρουν από αυτές.»
(Reed & Johnson, 2000).

Οι **κονστρακτιβιστικές** θεωρίες μάθησης επηρεάζονται επίσης από:

Τις αναπτυξιακές θεωρίες του Piaget (1952, 1959)

Το έργο του Piaget εστιάζει στις άμεσες ατομικές εμπειρίες που συναρπάζουν το μαθητή, σε μια αλληλουχία μέσα σε ένα χρονικό διάστημα, προκειμένου να οικοδομήσει αισθητηριακή, συγκεκριμένη και τελικά αφηρημένη γνώση.

Τις θεωρίες κοινωνικής μάθησης του Vygotsky.

Το έργο του Vygotsky δίνει έμφαση στη σημασία της κοινωνικής αλληλεπίδρασης, καθώς οι μαθητές συμμετέχουν σε μαθησιακές εργασίες που έχουν νόημα για εκείνους. Οι μαθητές αναβαθμίζουν τη δική τους σκέψη, μέσα από την έκθεση τους, τις απόψεις και τη σκέψη των άλλων.

Μια από τις στρατηγικές μάθησης ομαδικής
εργασίας που εφαρμόζεται πιο συχνά, είναι η
συνεργατική μάθηση,

κατά την οποία ο ρόλος του εκπαιδευτικού
είναι να προωθήσει τη μάθηση, δίνοντας
έμφαση στην ομάδα, έναντι της
ανταγωνιστικής προσέγγισης της μάθησης.
Μέσα σε αυτόν το ρόλο, η διδασκαλία μπορεί,
για άλλη μια φορά, να διευκολύνει την
οικοδόμηση της γνώσης από τους μαθητές.

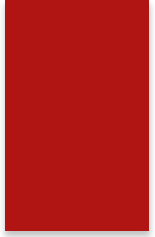
Η άποψη ότι η κοινωνική αλληλεπίδραση διευκολύνει την οικοδόμηση της κατανόησης, είναι μια υποκείμενη αρχή στην κονστρακτιβιστική θεωρία μάθησης.

► Αυτό σε κάποιες περιπτώσεις προτίθεται να σημαίνει, ότι ένας εκπαιδευτικός που χρησιμοποιεί τη συνεργατική μάθηση είναι «κονστρακτιβιστής», ενώ κάποιος που επαφίεται σε μαθησιακές δραστηριότητες στην ολομέλεια δεν είναι.

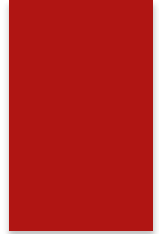
Στην πραγματικότητα και οι δυο εκπαιδευτικοί είναι δυνατόν να βασίζονται στη διδασκαλία τους σε κονστρακτιβιστικές απόψεις για τη μάθηση ή κανένας από τους δυο. Η διδασκαλία σε μεγάλες ομάδες όταν διεξάγεται αποτελεσματικά είναι δυνατό να προωθήσει την οικοδόμηση της κατανόησης, ενώ όταν η συνεργατική μάθηση διεξάγεται με λάθος τρόπο, δεν είναι δυνατό να προωθήσει την οικοδόμηση της κατανόησης.

→ Επομένως, η ουσία δεν βρίσκεται στο πώς διδάσκουν οι εκπαιδευτικοί, αλλά κυρίως στο τι και το πώς μαθαίνουν οι μαθητές.

→ Η αποτελεσματικότητα μιας στρατηγικής βρίσκεται όχι στο πώς εφαρμόστηκε, αλλά στο κατά πόσο προώθησε την προσωπική απόκτηση και κατανόηση της γνώσης από τους μαθητές

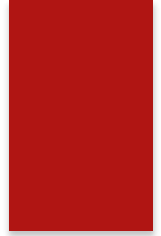
-
- ▶ Ένας κρίσιμος ρόλος του εκπαιδευτικού στην προώθηση της μάθησης του μαθητή είναι η αύξηση της επιθυμίας των μαθητών ή της παρώθησής τους να μάθουν.
  - ▶ Προκειμένου να επιτύχετε αυτό το έργο, χρειάζεται να γνωρίζετε τους μαθητές σας αρκετά καλά, ώστε να είστε σε θέση να τους προσφέρετε μαθησιακές εμπειρίες που θα βρουν ενδιαφέροντες, αξιόλογες, που θα τους παρωθούν εσωτερικά, θα αποτελούν πρόκληση και θα τους ανταμείβουν (Kellough, 2000).

Παρώθηση των μαθητών...

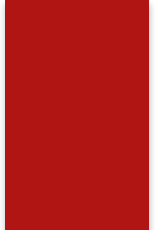

- ▶ Οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί προωθούν την παρώθηση των μαθητών με πολλούς τρόπους. **Για παράδειγμα** οι περισσότεροι γονείς ενισχύουν και επιβραβεύουν τα παιδιά τους να λένε «παρακαλώ» και «ευχαριστώ». Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί αποτελεσματικά μέσω της παρουσίασης προτύπου, όταν οι γονείς χρησιμοποιούν αυτούς τους όρους και δείχνουν προσωπικά στα παιδιά το πόσο επιθυμητές είναι αυτές οι κοινωνικά αποδεκτές συμπεριφορές.
- ▶ **Η αρχική παρώθηση για τα παιδιά σε αυτήν τη διαδικασία κατά πάσα πιθανότητα περιλαμβάνει την έννοια της εξωτερικής αξίας.** Όταν χρησιμοποιούν το παρακαλώ και το ευχαριστώ, τα παιδιά παίρνουν εκείνο που θέλουν και ταυτόχρονα ικανοποιούν τους γονείς τους σε αυτήν τη διαδικασία.
- ▶ Ωστόσο, οι γονείς **δεν έχουν** στην πραγματικότητα **διδάξει** τα παιδιά, **έχουν διευκολύνει** την ικανότητα των παιδιών να αναγνωρίζουν την εξωτερική αξία της χρήσης τέτοιων όρων στον καθημερινό τους λόγο.

Εξωτερική παρώθηση...

- ▶ Ορισμένοι παιδαγωγοί τηρούν επικριτική στάση απέναντι στους παρώθητικούς παράγοντες, οι οποίοι βασίζονται στην εξωτερική τους αξία
- ▶ Η ικανοποίηση των άλλων και η λήψη αμοιβών ενδέχεται να έχει ως αποτέλεσμα **βραχυπρόθεσμα μαθησιακά οφέλη** και **ίσως να μην προετοιμάσει τους μαθητές για τη δια βίου μάθηση.**
- ▶ Πολλοί παιδαγωγοί θεωρούν ότι είναι εξίσου σημαντικό να βοηθά κανείς τους μαθητές να πραγματοποιήσουν μια μετάβαση από την επικέντρωση σε χειροπιαστές, εξωτερικές αμοιβές, στην «αυτοπαρωθούμενη» μάθηση. Αυτό σημαίνει ότι **οι μαθητές μεταβαίνουν** από την εξωτερική ανάγκη να ικανοποιούν άλλους και να συμμετέχουν προκειμένου να αποκτήσουν μια αμοιβή, **στην εσωτερική ανάγκη να αποκτήσουν γνώση ή να ικανοποιήσουν ένα ενδιαφέρον.**
- ▶ Επιπρόσθετα στην αρχική προσφορά αμοιβών για την καλή ή βελτιωμένη συμπεριφορά, **οι εκπαιδευτικοί θα έπρεπε να δίνουν έμφαση στην αξία της μαθησιακής δραστηριότητας** και να δομούν τη δραστηριότητα αυτή με τρόπους που να κάνουν όλους τους μαθητές να πιστεύουν ότι θα επιτύχουν (Parsons & Brown, 2002).

Για **παράδειγμα**, η παροχή μιας αμοιβής (σε μια κλασσική μελέτη, η αμοιβή ήταν παγωτό) για τα παιδιά που δένουν με επιτυχία τα παπούτσια τους, μπορεί να είναι αποτελεσματική στην εκκίνηση της επιθυμητής συμπεριφοράς, **όμως ο απόλυτος στόχος μας θα πρέπει να είναι να προωθήσουμε την εσωτερική και όχι την εξωτερική παρώθηση.**

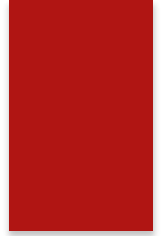
Με άλλα λόγια, **η ουσία** βρίσκεται στο να νιώθουν καλά τα παιδιά για την ικανότητά τους να δένουν τα παπούτσια τους, διευρύνοντας με τον τρόπο αυτόν την **αυταξία** τους και τη **θετική εικόνα του εαυτού τους.**

Εσωτερική παρώθηση...

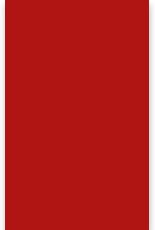
- ▶ Οι εκπαιδευτικοί παίζουν ένα κρίσιμο ρόλο σε αυτόν τον τομέα.
- ▶ Οι εκπαιδευτικοί διευκολύνουν τη διαδικασία εσωτερίκευσης/παρώθησης και το επιτυγχάνουν αυτό πιο αποτελεσματικά **σχεδιάζοντας μαθησιακές δραστηριότητες που προωθούν μια θετική, ακαδημαϊκή ή νοητική έννοια του εαυτού.**
- ▶ Αυτό το πραγματοποιούν παρέχοντας δραστηριότητες που παρουσιάζουν **προκλήσεις για τους μαθητές, στις οποίες όμως μπορούν να επιτύχουν.**
- ▶ Ένας σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει την επιτυχία είναι η πεποίθηση των μαθητών ότι μπορούν να επιτύχουν σε δύσκολες εργασίες.
- ▶ Η αύξηση στην εσωτερική παρώθηση συσχετίζεται με την αύξηση στην ικανότητα

«Παιδιά χωρίς κίνητρα»...

- ▶ Ορισμένες φορές ενδέχεται να ακούσετε από έναν εκπαιδευτικό να λέει **«αυτά είναι παιδιά που απλώς δεν μπορείς να τα κινητοποιήσεις»**. Στην πραγματικότητα, οι μαθητές δεν είναι ποτέ χωρίς κίνητρα, ίσως απλώς να μην ενδιαφέρονται για αυτό που διδάσκει ο εκπαιδευτικός
- ▶ Αντιμετωπίζοντας τα «παιδιά χωρίς κίνητρα» η πρόκληση για τον εκπαιδευτικό είναι να βοηθήσει τους μαθητές να κατανοήσουν τη σχετικότητα ή την πρακτική εφαρμογή μιας συγκεκριμένης μαθησιακής δραστηριότητας. **Είναι εξίσου σημαντικό να βρίσκεται η εργασία μέσα στα όρια των ικανοτήτων τους**. Αν είναι πολύ δύσκολη ή πολύ εύκολη, ίσως να την αποφύγουν, είτε γιατί τους προκαλεί σύγχυση, είτε γιατί τους φαίνεται ανιαρή
- ▶ Οι μαθητές είναι περισσότερο πιθανό να συνεχίσουν να εργάζονται για κάτι, αν βιώνουν ένα συναίσθημα γνήσιας επιτυχίας και ικανοποίησης. Η επιθυμία να αντιμετωπίσουν, να εξερευνήσουν και να ξεπεράσουν προκλήσεις, είτε νοητικές είτε σωματικές, **βρίσκεται στον πυρήνα της εσωτερικής παρώθησης στην τάξη**.

Οι μαθητές που παρωθούνται από μια ανάγκη να κατανοήσουν και να κατακτήσουν ένα έργο (προσανατολισμός στην κατάρκτηση), επιδεικνύουν περισσότερο θετικές συμπεριφορές και σκέψη, από ότι οι μαθητές που κάνουν κάτι για το αποτέλεσμα (προσανατολισμός στην επίδοση)

(MacMillan, 2004)

Οι εκπαιδευτικοί
χρειάζεται να
αναλογιστούν τους
ακόλουθους
παράγοντες
προκείμενου να
προωθήσουν την
επικέντρωση των
μαθητών σε ένα
επιθυμητό μαθησιακό
αποτέλεσμα
(Guillaume, 2004):

→ Ικανοποιούνται οι ανάγκες
και τα ενδιαφέροντα;

→ Απευθύνεται σε διάφορα
επίπεδα ανησυχίας;

→ Διευκολύνεται η αντίληψη
μιας λογικής ποσότητας
προσπάθειας;

→ Απευθύνεται στην
πιθανότητα της επιτυχίας;

→ Παρέχεται άμεση γνώση
του αποτελέσματος;

Κρίσιμες στρατηγικές οργάνωσης που οδηγούν σε αύξηση της συμμετοχής των μαθητών περιλαμβάνουν την **οικοδόμηση Αναλυτικών Προγραμμάτων** με ενδιαφέρον και νόημα για τα παιδιά

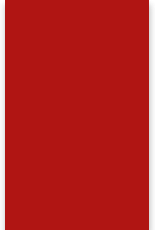
Παροχή κατάλληλων μαθησιακών εμπειριών και υλικών και την εξεύρεση επαρκούς χρόνου, προκειμένου να διευρυνθούν οι ευκαιρίες των μαθητών για επιτυχία.

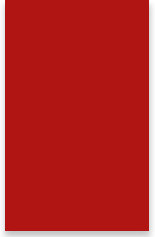
Με τη σειρά της η επιτυχία **αυξάνει την αυτοεκτίμηση** και το αίσθημα αυταξίας, τα οποία παίζουν σημαντικό ρόλο στην παρώθηση των μαθητών. Όσο περισσότερη επιτυχία βιώνουν οι μαθητές, τόσο πιο πιθανό είναι να αυξήσουν τις προσδοκίες τους.

Οι έρευνες προτείνουν ότι η **παρώθηση αποτελεί μια ισχυρή μεταβλητή** κατά τη μαθησιακή διαδικασία, ίσως ακόμα σημαντικότερη και από αυτή την ικανότητα

Ένα κρίσιμος παρωθητικός
παράγοντας είναι η πεποίθηση των
μαθητών ότι ο εκπαιδευτικός είναι
συνήγορος και όχι αντίπαλός τους.

-
- ▶ Δημιουργώντας οργανωτικές δομές στην τάξη αυξάνεται η συμμετοχή των μαθητών, διότι εμπλέκουν και ικανοποιούν την ανάγκη του μαθητή για επιτυχία
  - ▶ Η υποστήριξη της αυτονομίας αυξάνει τη συμμετοχή των μαθητών, γιατί εμπλέκει και ικανοποιεί την ανάγκη του μαθητή για αυτό-καθορισμό.

Προτάσεις για να ικανοποιηθούν αυτές οι συνιστώσες περιλαμβάνουν τα ακόλουθα :

- ▶ Παρέχετε μια **ήπια επιλογή δραστηριοτήτων**. Η επιλογή δραστηριοτήτων προωθεί την αυτονομία και προσφέρει στα παιδιά κάποιο έλεγχο στη δική τους μάθηση.
- ▶ Παρέχετε στα παιδιά δραστηριότητες που προσφέρουν ευκαιρίες να μάθουν, αντί για δραστηριότητες **όπου απλά θα απαντούν σωστό ή λάθος**.
- ▶ Υποστηρίζετε τις δραστηριότητες των παιδιών με τρόπους που **δεν παρεμβαίνουν στην αυτονομία τους**. Ορισμένες φορές αυτό συνεπάγεται ότι οι ενήλικες πρέπει να περιμένουν με υπομονή τις ανάγκες του παιδιού, αντί να απαιτούν, όταν εκείνο αντιμετωπίζει δυσκολίες με ένα έργο.
- ▶ Ρωτήστε **τους γονείς για τη δική τους οπτική στην παρώθηση του παιδιού τους**. Οι γονείς γνωρίζουν τι αρέσει στα παιδιά τους να κάνουν και ποιες προκλήσεις τους παρέχουν υπερηφάνεια για την επιτυχία τους.

- ▶ Οι προσωπικές διδακτικές στρατηγικές για τη διεύρυνση της παρώθησης θα πρέπει να περιλαμβάνουν το **να είναι ο εκπαιδευτικός ειλικρινής, θετικός, ενθουσιώδης και υποστηρικτικός.**
- ▶ Επιπλέον, ένας από τους πιο ισχυρούς τρόπους να δείχνουμε το ενδιαφέρον μας, είναι απλά το **να ακροαζόμαστε** το τι λένε οι μαθητές και να τους **δείχνουμε ότι** για εμάς οι σκέψεις τους και η συμμετοχή τους στην τάξη έχουν σημασία.
- ▶ Το **χιούμορ** μπορεί να αποτελέσει αναντικατάστατο εργαλείο για την προώθηση μιας θετικής σχέσης με τους μαθητές σας. Μια διαρκής σχέση μεταξύ δασκάλου και μαθητή, με το χιούμορ να αποτελεί κεντρική συνιστώσα, **ελαττώνει τα αρνητικά συναισθήματα και βελτιώνει τις αντιλήψεις των μαθητών για τον εκπαιδευτικό, συνεισφέροντας με αυτόν τον τρόπο σε βελτιωμένη προσοχή, διατήρηση της προσοχής και μάθηση.**

- ▶ Επιπρόσθετες μελέτες έχουν δείξει ότι οι εκπαιδευτικοί που ενθαρρύνουν **το γέλιο στις τάξεις τους**, έχουν παιδιά που μαθαίνουν και συγκρατούν περισσότερα και έχουν λιγότερα συναισθηματικά προβλήματα στην τάξη (Chenfield, 1990).
- ▶ Άλλα παραδείγματα του ενθουσιασμού του εκπαιδευτικού περιλαμβάνουν την απόδοση **έμφασης στην πρόκληση**, την περιγραφή **προσωπικών εμπειριών** στους μαθητές, τη **συμμετοχή** σε εργασίες ως ισότιμο μέλος της ομάδας, την επίδειξη ζήλου καθώς και τη **μετάδοση μιας αίσθησης σκοπού, κατεύθυνσης ή οργάνωσης** στους μαθητές
- ▶ Τα υψηλότερα επίπεδα μάθησης και παρώθησης παρουσιάζονται από τους μαθητές που έχουν **μεγάλη υποστήριξη από τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς**, ενώ τα **χαμηλότερα επίπεδα αυτοεκτίμησης** απαντώνται σε μαθητές που λαμβάνουν μικρή υποστήριξη τόσο από τους γονείς, όσο και από τους εκπαιδευτικούς

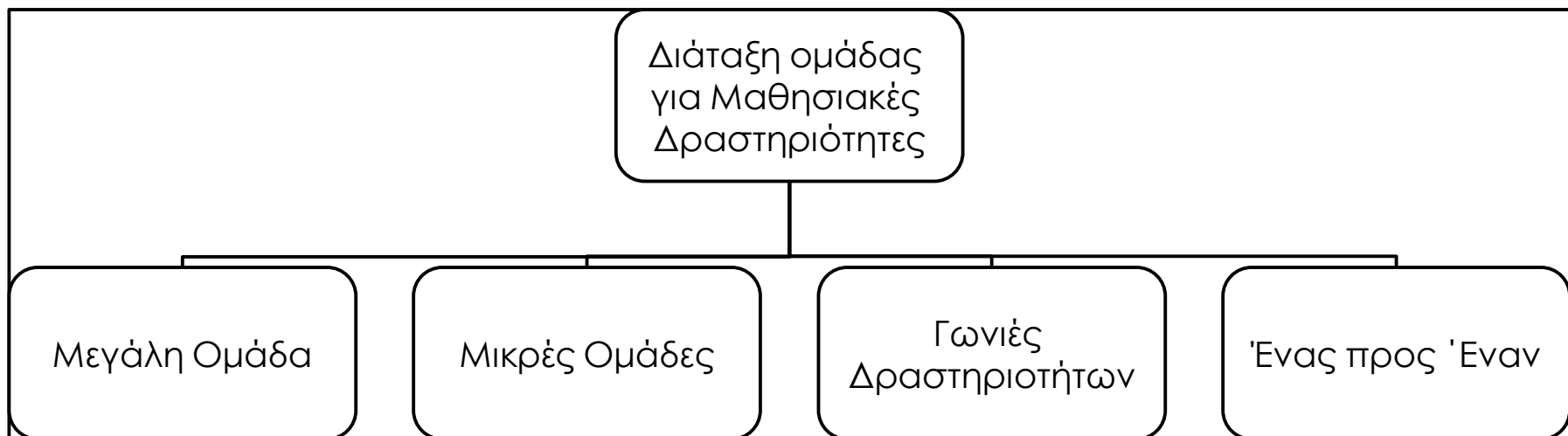
Προτάσεις που θα μπορούσατε να προσφέρετε στους γονείς (Wlodkowski & Jaynes, 1990):

- ▶ Να είστε υποστηρικτικοί με μια στάση του σώματος που να δηλώνει «προχώρα, συνέχισε».
- ▶ Να παρέχετε εποικοδομητική ενθάρρυνση.
- ▶ Να αναγνωρίζετε την προσπάθεια του παιδιού.
- ▶ Να εκδηλώνετε την εμπιστοσύνη σας.
- ▶ Να ενθαρρύνετε το παιδί να δίνει προσοχή στο έργο που εκτελεί.
- ▶ Να δίνετε έμφαση στο ότι τα λάθη είναι αποδεκτά και ότι όλοι μας μαθαίνουμε από αυτά.

Τα μαθησιακά περιβάλλοντα επηρεάζουν τη μάθηση

31

- ▶ Μαζί με τους σκοπούς, η μάθηση επηρεάζεται επίσης από τον **τύπο του μαθησιακού περιβάλλοντος** που οι εκπαιδευτικοί δημιουργούν.
- ▶ **Οι διάφορες διατάξεις της ομάδας** παρέχουν διαφορετικές ευκαιρίες στους μαθητές προκειμένου να μάθουν διαφορετικά πράγματα.

•Σχήμα 1.1. Διάταξη ομάδας για Μαθησιακές Δραστηριότητες

Παρότι η διάταξη της ομάδας επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά μαθαίνουν, πολλοί άλλοι παράγοντες επιδρούν στο τι παίρνουν τα παιδιά από το σχολείο.

Η εμπειρία μπορεί να επηρεάσει το τι μαθαίνουν τα παιδιά.

Προφανώς, εμείς, ως εκπαιδευτικοί δεν μπορούμε να ελέγξουμε το υπόβαθρο των παιδιών, όμως μπορούμε να τους προσφέρουμε τα κατά το δυνατόν πιο **ρεαλιστικά παραδείγματα**, να προωθούμε όσο το δυνατόν περισσότερο **τη συμμετοχή των παιδιών** και να **σχεδιάζουμε μαθησιακές δραστηριότητες** που επιτρέπουν στους μαθητές **να μοιραστούν τις προηγούμενες εμπειρίες τους**.

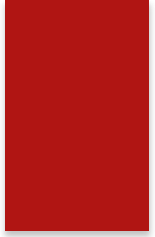

Διαφορετικότητα στην τάξη: Διαχείριση με κριτήρια

- ▶ Εκείνα που οι μαθητές φέρνουν στην τάξη μας, επηρεάζουν τη μάθηση. Η **διαφορετικότητα των μαθητών** παρουσιάζει τόσο **προκλήσεις**, όσο και **ευκαιρίες** για τον εκπαιδευτικό της τάξης.
- ▶ Τα παιδιά που διδάσκουμε **διαφέρουν με σημαντικούς τρόπους**, συμπεριλαμβανομένων των σωματικών τους χαρακτηριστικών, των ενδιαφερόντων, της ζωής τους στο σπίτι, των νοητικών, των μαθησιακών και των κινητικών τους ικανοτήτων, των κοινωνικών τους δεξιοτήτων, των ιδιαίτερων κλίσεων και ταλέντων τους, των γλωσσικών τους δεξιοτήτων, των προηγούμενων εμπειριών τους, των ιδανικών, των στάσεων ζωής, των ελπίδων και των ονείρων τους (Jarolimek, Foster & Kellough, 2005).
- ▶ Οι σημερινές τάξεις είναι περισσότερο πολυδιάστατες, από ότι σε οποιαδήποτε άλλη χρονική στιγμή, εξαιτίας **σημαντικών μεταβολών στην εθνική/ φυλετική σύνθεση των μαθητικών πληθυσμών** και την αύξηση του αριθμού των παιδιών με ιδιαιτερότητες στην τάξη μας.
- ▶ Ένα **κεντρικό ορόσημο στην εκπαίδευση** θα έπρεπε να είναι, ότι **όλα τα παιδιά**, ανεξάρτητα από το φύλο, την κοινωνική τάξη, τα εθνικά, φυλετικά ή πολιτισμικά τους χαρακτηριστικά, θα πρέπει να έχουν **ίσες ευκαιρίες για μάθηση μέσα στο σχολείο** (Nakamura, 2000).

- ▶ **Μια συνηθισμένη αντίδραση** πολλών εκπαιδευτικών προκειμένου να προσεγγίσουν τη διαφορετικότητα μέσα στην τάξη τους **είναι η ομαδοποίηση των μαθητών, όμως η διαφορετικότητα, υπαινίσσεται ταυτόχρονα την αναγνώριση της ατομικής ταυτότητας.**
- ▶ Μπορούμε όλοι να εκτιμήσουμε καλύτερα την πλούσια και πολυποίκιλη φύση της κοινωνίας μας, όταν σκεφτόμαστε πέρα από τις συνήθεις κατηγοριοποιήσεις και κατανοούμε ότι η διαφορετικότητα είναι πολύ πιο περίπλοκο ζήτημα από ότι υποθέτουν οι κρίσεις που βασίζονται κυρίως στην εξωτερική εμφάνιση. Οι κατηγοριοποιήσεις ανάλογα με τη φυλή ή την εθνική προέλευση μας δίνουν μόνο μια αρχική ιδέα για το πλούσιο φάσμα της διαφορετικότητας που παρουσιάζουν τα σχολεία μας σήμερα (Landau, 2004).
- ▶ Η διαφορετικότητα εκδηλώνεται, επίσης, στις σημερινές τάξεις, με **τη μορφή παιδιών με ιδιαιτερότητες.** Ένας από τους **πιο σημαντικούς σκοπούς του σχολείου σήμερα** είναι να βοηθήσει τους μαθητές με ιδιαιτερότητες, παρέχοντάς τους υπηρεσίες κατάλληλης υποστήριξης, προσαρμοζόμενο εξοπλισμό και λογικές μετατροπές, προσαρμογές και διευθετήσεις, προκειμένου να ωφεληθούν από τη διδασκαλία (Nakamura, 2000).

-
- ▶ Οι περισσότερες σχολικές περιφέρειες σήμερα απαιτούν από τους εκπαιδευτικούς να συνδέουν τους στόχους τους, με τα κριτήρια και να απαριθμούν τους τρόπους με τους οποίους διαχειρίζονται τις ανάγκες των διάφορων μαθητών μέσα στην τάξη τους.
  - ▶ Η ανταπόκριση στις ανάγκες του κάθε μαθητή ξεχωριστά έχει σημαντικό αντίκτυπο στο ρόλο του εκπαιδευτικού στη σημερινή τάξη.

Κριτήρια και Επαγγελματική ανάπτυξη

- ▶ Πολλές οργανώσεις έχουν ως σκοπό να βελτιώσουν την εκπαίδευση μέσω της δημοσίευσης **κατευθυντήριων γραμμών ή κριτηρίων ώστε να καθοδηγήσουν το επάγγελμα** του εκπαιδευτικού.
- ▶ Οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές και τα κριτήρια επηρεάζουν το ρόλο των εκπαιδευτικών τόσο άμεσα, όσο και έμμεσα.
- ▶ Σε αυτό το μέρος περιγράφουμε τις εθνικές και ανά Πολιτεία προσπάθειες να βελτιωθεί η εκπαίδευση καθώς και τις επιδράσεις τους στους εκπαιδευτικούς

INTASC

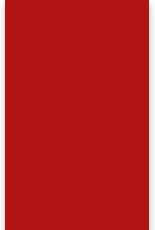
- ▶ **Ο Διαπολιτειακός Σύνδεσμος για την Αξιολόγηση και Υποστήριξη των Νέων Εκπαιδευτικών** (Interstate New Teacher Assessment and Support Consortium **INTASC**) δημιουργήθηκε το 1987, προκειμένου να βοηθήσει τις Πολιτείες να αναπτύξουν καλύτερους επαγγελματίες εκπαιδευτικούς μέσω συντονισμένων προσπάθειών υποστήριξης και αξιολόγησης. Το INTASC ανέπτυξε **10 κριτήρια ή αρχές για την απόδοση του εκπαιδευτικού**.
- ▶ Οι αρχές αυτές, που καταγράφονται στο Σχήμα 1.2, παρουσιάζουν ένα **ευρύ φάσμα γνώσης περιεχομένου, παιδαγωγικές μεθοδολογίες και στρατηγικές**, καθώς και προσωπικές συμπεριφορές που προωθούν τη μάθηση των παιδιών.

Αρχές του Διαπολιτειακού Συνδέσμου για την Αξιολόγηση και Υποστήριξη των Νέων Εκπαιδευτικών (Interstate New Teacher Assessment and Support Consortium INTASC).

- ▶ Ο εκπαιδευτικός κατανοεί τις κεντρικές έννοιες, τα εργαλεία έρευνας και τις δομές της επιστήμης που διδάσκει.
- ▶ Ο εκπαιδευτικός κατανοεί το πώς μαθαίνουν και αναπτύσσονται τα παιδιά.
- ▶ Ο εκπαιδευτικός κατανοεί με ποιο τρόπο διαφέρουν οι μαθητές τους κατά την προσέγγισή τους προς τη μάθηση.
- ▶ Ο εκπαιδευτικός κατανοεί και χρησιμοποιεί ποικίλες διδακτικές στρατηγικές.
- ▶ Ο εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί μια κατανόηση της ατομικής και ομαδικής παρώθησης.
- ▶ Ο εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί τη γνώση των αποτελεσματικών λεκτικών, μη λεκτικών και τεχνικών διαφόρων μέσων.
- ▶ Ο εκπαιδευτικός σχεδιάζει τη διδασκαλία βασιζόμενος επάνω στη γνώση της ύλης του μαθήματος.
- ▶ Ο εκπαιδευτικός κατανοεί και χρησιμοποιεί στρατηγικές επίσημης και ανεπίσημης αξιολόγησης.
- ▶ Ο εκπαιδευτικός είναι ένας στοχαστικός, κριτικός, αναλυτής.
- ▶ Ο εκπαιδευτικός εδραιώνει συνεργασίες με συνεργάτες, γονείς και υπηρεσίες.

Εθνικό Συμβούλιο για τα Επαγγελματικά Κριτήρια της Διδασκαλίας (National Board for Professional Teaching Standards)

- ▶ Τα κριτήρια του INTASC αναπτύχθηκαν προκειμένου να καθοδηγήσουν την επαγγελματική ανάπτυξη όλων των εκπαιδευτικών, όμως έχουν βοηθήσει εξαιρετικά τους καινούριους εκπαιδευτικούς
- ▶ Ένα συγκρίσιμο κίνημα το οποίο εστιάζει στην επαγγελματική ανάπτυξη έμπειρων εκπαιδευτικών, είναι το **Εθνικό Συμβούλιο για τα Επαγγελματικά κριτήρια της Διδασκαλίας** (National Board for Professional Teaching Standards, **NBPTS**). Δημιουργήθηκε το 1987 ως αποτέλεσμα της Αναφοράς του Συνεδρίου του Carnegie (Carnegie Forum Report), «Ένα προετοιμασμένο έθνος: Εκπαιδευτικοί για τον 21ο αιώνα» και αποτελείται από εκπαιδευτικούς που διδάσκουν από το Νηπιαγωγείο έως την Γ' Λυκείου, όμως περιλαμβάνει και ηγέτες του συνδικαλισμού και των εταιριών, καθώς και πανεπιστημιακούς.

-
- ▶ Το **NBPTS** επιζητά να ενισχύσει τη διδασκαλία ως επαγγελματικό κλάδο και να αυξήσει την ποιότητα της **εκπαίδευσης**, αναγνωρίζοντας τη συνεισφορά υποδειγματικών εκπαιδευτικών, ανταμείβοντας τους οικονομικά, δίνοντας τους αυξημένες αρμοδιότητες και αυξάνοντας το ρόλο τους στη λήψη αποφάσεων (Serafini, 2007).
  - ▶ Η πιστοποίηση του **Εθνικού Συμβουλίου** βασίζεται σε κριτήρια που αναδείχθηκαν από την αναφορά, **Τι Θα Έπρεπε να Γνωρίζουν οι Εκπαιδευτικοί και Τι Θα Έπρεπε να Μπορούν να Κάνουν**.
  - ▶ Η πιστοποίηση κατευθύνεται από **πέντε κεντρικές προτάσεις** για τους επαγγελματίες παιδαγωγούς. Οι προτάσεις αυτές και οι περιγραφές του πώς αντικατοπτρίζονται μέσα στην τάξη, περιγράφονται αδρά στον Πίνακα 1.1.

Πίνακας 1.1 Προτάσεις του Εθνικού Συμβουλίου για τα Επαγγελματικά Κριτήρια της Διδασκαλίας

41

1. Οι εκπαιδευτικοί δεσμεύονται στους μαθητές και στη μάθησή τους

Οι επιτυχημένοι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι όλοι οι μαθητές μπορούν να μάθουν και συμπεριφέρονται στους μαθητές τους με δίκαιο και λογικό τρόπο εξισώνοντας τις διαφορές (equitably).

Οι επιτυχημένοι εκπαιδευτικοί κατανοούν το πώς αναπτύσσονται οι μαθητές και χρησιμοποιούν μια αποδεκτή θεωρία μάθησης ως τη βάση της διδασκαλίας τους.

Οι επιτυχημένοι εκπαιδευτικοί έχουν επίγνωση της επιρροής του πλαισίου και της κουλτούρας στη συμπεριφορά και εδραιώνουν την αυτοεκτίμηση, την παρώθηση και το χαρακτήρα των παιδιών

<p>2. Οι εκπαιδευτικοί γνωρίζουν τα μαθήματα που διδάσκουν και πώς να τα διδάξουν στους μαθητές.</p>	<p>Οι επιτυχημένοι εκπαιδευτικοί διαθέτουν πλούσια κατανόηση του μαθήματος (των μαθημάτων) που διδάσκουν και εκτιμούν το πώς η γνώση στο μάθημά τους συνδέεται με άλλες επιστήμες και εφαρμόζεται σε περιστάσεις του πραγματικού κόσμου.</p> <p>Οι επιτυχημένοι εκπαιδευτικοί γνωρίζουν πώς να κάνουν την ύλη του μαθήματός τους κατανοητή στους μαθητές τους και είναι ικανοί να τροποποιούν τη διδασκαλία τους όταν προκύπτουν δυσκολίες.</p> <p>Οι επιτυχημένοι εκπαιδευτικοί επιδεικνύουν κριτικές και αναλυτικές ικανότητες και αναπτύσσουν αυτές τις ικανότητες και στους μαθητές τους.</p>
<p>3. Οι εκπαιδευτικοί είναι υπεύθυνοι για τη διαχείριση και την παρακολούθηση της μάθησης των μαθητών.</p>	<p>Οι επιτυχημένοι εκπαιδευτικοί συλλαμβάνουν και διατηρούν το ενδιαφέρον των μαθητών τους και χρησιμοποιούν το χρόνο τους αποτελεσματικά.</p> <p>Οι επιτυχημένοι εκπαιδευτικοί είναι ικανοί να χρησιμοποιούν ποικιλία αποτελεσματικών διδακτικών τεχνικών και χρησιμοποιούν τις τεχνικές αυτές με κατάλληλο τρόπο.</p> <p>Οι επιτυχημένοι εκπαιδευτικοί μπορούν να χρησιμοποιούν πολλαπλές μεθόδους για να αξιολογούν την πρόοδο των μαθητών και μιλούν γι' αυτή με αποτελεσματικό τρόπο στους γονείς.</p>

4. Οι εκπαιδευτικοί σκέπτονται συστηματικά για την πρακτική τους και μαθαίνουν από την εμπειρία τους

Οι επιτυχημένοι εκπαιδευτικοί αποτελούν πρότυπα για τη διανοητική περιέργεια και επιδεικνύουν τις αρετές- ειλικρίνεια, δικαιοσύνη και σεβασμός στη διαφορετικότητα- που επιζητούν να εμπνεύσουν στους μαθητές τους.

Οι επιτυχημένοι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν την κατανόησή τους για τους μαθητές, τη μάθηση και τη διδασκαλία προκείμενου να κάνουν κρίσεις βασισμένες σε αρχές για την ολοκληρωμένη και σωστή πρακτική τους και μαθαίνουν δια βίου.

Οι επιτυχημένοι εκπαιδευτικοί εξετάζουν την πρακτική τους και αποζητούν διαρκή επαγγελματική ανάπτυξη.

5. Οι εκπαιδευτικοί είναι μέλη μαθησιακών κοινοτήτων

Οι αποτελεσματικοί εκπαιδευτικοί συνεισφέρουν στην αποτελεσματικότητα του σχολείου και εργάζονται συνεργατικά με τους συναδέλφους τους.

Οι επιτυχημένοι εκπαιδευτικοί αξιολογούν την πρόοδο του σχολείου και αξιοποιούν τους κοινοτικούς πόρους.

Οι επιτυχημένοι εκπαιδευτικοί συνεργάζονται με τους γονείς και τους εμπλέκουν στις δραστηριότητες του σχολείου.

NCATE και TEAC

Το **NCATE**, απευθύνεται επίσης στην ανάγκη των ιδρυμάτων εκπαίδευσης εκπαιδευτικών να **προσδιορίσουν τις τάσεις των εκπαιδευτικών**, παραδείγματα των οποίων θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα (Adams State College, 2002):

- ▶ Την πεποίθηση ότι όλοι οι μαθητές μπορούν να μάθουν
- ▶ Ένα όραμα υψηλών και γεμάτων προκλήσεων στόχων
- ▶ Δέσμευση στην προσωπική επαγγελματική ανάπτυξη και σε ένα ασφαλές και υποστηρικτικό μαθησιακό περιβάλλον
- ▶ Μια ικανότητα να αποδέχονται ευθύνες
- ▶ Μια κατανόηση των λειτουργιών του σχολείου, ως αναπόσπαστου τμήματος της ευρύτερης κοινότητας
- ▶ Μια αποδοχή των οικογενειών ως εταίρων στην εκπαίδευση των παιδιών τους
- ▶ Μια αφοσίωση στην συμμετοχή των ηθικών αρχών στη διαδικασία της λήψης αποφάσεων.

-
- ▶ **Για το TEAC**, τρεις είναι οι ποιοτικές αρχές που αποτελούν το μέσο με το οποίο ένα Τμήμα εκπαίδευσης εκπαιδευτικών μπορεί να υποστηρίξει, ότι το πρόγραμμά του για τους επαγγελματίες της εκπαίδευσης έχει επιτύχει, προετοιμάζοντας ικανούς παιδαγωγούς που νοιάζονται για τα παιδιά και έχουν τα απαραίτητα προσόντα. Οι αρχές αυτές είναι (TEAC, 2004):
  - ▶ Αποδεικτικά στοιχεία για τη μάθηση των σπουδαστών, συμπεριλαμβανομένης της γνώσης της ύλης του μαθήματος, της παιδαγωγικής γνώσης και της δεξιότητας του σπουδαστή να νοιάζεται για τα παιδιά
  - ▶ Αξιόπιστη αξιολόγηση της μάθησης των σπουδαστών
  - ▶ Θεσμική μάθηση, συμπεριλαμβανομένης και της λήψης αποφάσεων για το πρόγραμμα και το σχεδιασμό τους , η οποία να βασίζεται σε αποδείξεις και σε ένα σύστημα ελέγχου του οποίου η ποιότητα να επιδρά στη μάθηση.

Η προσέγγιση τριών φάσεων στη διδασκαλία

Το μοντέλο της διδασκαλίας που θα παρουσιάσουμε είναι απλό, κατανοητό, πρακτικό και λειτουργικό, είτε στη διδασκαλία μεμονωμένων μαθημάτων, είτε στο σχεδιασμό και την εφαρμογή ενοτήτων. Θα λειτουργήσει ως το βασικό εννοιολογικό μας πλαίσιο

Τα βασικά βήματα σε αυτήν την προσέγγιση στη διδασκαλία είναι τα ακόλουθα:

- ▶ **σχεδιασμός**
- ▶ **εφαρμογή**
- ▶ **αξιολόγηση**

Οι τρεις αυτές φάσεις είναι **διαδοχικές και αλληλένδετες**. Με άλλα λόγια, ένας εκπαιδευτικός, αναπτύσσοντας οποιαδήποτε δραστηριότητα πρώτα σχεδιάζει, κατόπιν εφαρμόζει τα σχέδιά του και τελικά αξιολογεί την επιτυχία της δραστηριότητας.

- ▶ Κάθε διδασκαλία ξεκινά με έναν σχεδιασμό, κατά τον οποίο ο εκπαιδευτικός ρωτά: Τι θέλω οι μαθητές μου να μάθουν, να εκτιμήσουν, να κατανοήσουν και να είναι ικανοί να κάνουν;
- ▶ **Η απάντηση** σε αυτό το ερώτημα αποτελεί το σκοπό του εκπαιδευτικού και αποτελεί το πρώτο βήμα στη φάση σχεδιασμού είναι η εδραίωση κάποιου σκοπού.
- ▶ Ο σκοπός αυτός μπορεί να είναι είτε η διδασκαλία ιστορικών ή μαθηματικών γεγονότων ή η ανάπτυξη των ηθικών ή πνευματικών αξιών των μαθητών. Όποια κι αν είναι η πρόθεση, η εδραίωση κάποιου είδους σκοπού αποτελεί πρώτη προτεραιότητα για τη διδασκαλία.
- ▶ Τι είναι εκείνο που καθορίζει τους στόχους του εκπαιδευτικού; Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα μπορεί να είναι φιλοσοφική ή πρακτική

Σ

Χ

ε

δ

ι

α

σ

μ

ο

ς

- ▶ Τα επόμενα βήματα της φάσης σχεδιασμού είναι η επιλογή μιας διδακτικής στρατηγικής, η οργάνωση των μαθησιακών δραστηριοτήτων και η συγκέντρωση του υποστηρικτικού υλικού.
- ▶ Την αξία του σχεδιασμού στη διδασκαλία υποστηρίζουν ερευνητικά ευρήματα (Peterson, Marx & Clark, 1978). Οι πράξεις του εκπαιδευτικού μέσα στην τάξη του επηρεάζονται από τα σχέδια που καταρτίζει.
- ▶ Οι ερευνητές, βρήκαν επίσης, ότι ο σχεδιασμός ενσταλάζει στους εκπαιδευτικούς τόσο αυτοπεποίθηση όσο και ασφάλεια (Clark & Yinger, 1979). Τα παραπάνω έχουν ένα εξαιρετικά σαφές και ενθαρρυντικό νόημα, ότι αν σχεδιάζει κανείς προσεκτικά και διεξοδικά, το αίσθημα της αβεβαιότητας προτού μπει στην τάξη να διδάξει μπορεί να μειωθεί σημαντικά.

Σ

Χ

ε

δ

ι

α

σ

μ

ο

ς

Τέλος, ο αποτελεσματικός διδακτικός σχεδιασμός εκτείνεται πολύ πέρα από το να θέτει κανείς μαθησιακούς στόχους και δεν προκύπτει πάντα πριν να μπει κανείς στην τάξη.

Για παράδειγμα, μια εξαιρετικής σημασίας σκέψη κατά το σχεδιασμό θα πρέπει να είναι η εδραίωση των κανόνων της τάξης και η έρευνα υποστηρίζει την εμπλοκή των μαθητών σε αυτήν τη διαδικασία (Emmer, Evertson & Worsham, 2003, Evertson, Emmer & Worsham, 2003).

Στις **κονστρακτιβιστικές τάξεις** δίνεται έμφαση στη **συνεργατική δημιουργία κανόνων** μαζί με τους μαθητές ως μια μαθησιακή εμπειρία με νόημα για τα παιδιά που οδηγεί (Castle, 1993):

- ▶ στην ενεργό συμμετοχή
- ▶ τη στοχαστική και κριτική σκέψη
- ▶ τις μεστές νοήματος συνδέσεις
- ▶ το σεβασμό για τους κανόνες
- ▶ την έννοια της κοινότητας
- ▶ την επίλυση προβλημάτων μέσω της διαπραγμάτευσης
- ▶ τη συνεργασία
- ▶ δεξιότητες σκέψης υψηλότερου επιπέδου
- ▶ αίσθημα ότι οι κανόνες τους ανήκουν.

Σ

Χ

ε

δ

ι

α

σ

μ

ο

ς

Η δεύτερη φάση αυτής της προσέγγισης αφορά την **εφαρμογή**. Αφότου ο εκπαιδευτικός επιλέξει τον σκοπό και τα κατάλληλα μέσα για την επίτευξή του, εφαρμόζει αυτήν του τη στρατηγική.

Η επιτυχία αυτής της φάσης εξαρτάται από το πόσο ξεκάθαροι είναι οι στόχοι.

Αρκετοί ερευνητές (π.χ. McCutcheon, 1980, Mintz, 1979, Petron et al., 1978) βρήκαν ότι οι εκπαιδευτικοί είναι πιθανόν να μην εκκινούν τη διαδικασία του σχεδιασμού αναλογιζόμενοι τους σκοπούς, αλλά αντίθετα τις δραστηριότητες, το περιεχόμενο ή τα υλικά.

Οι έρευνες υποδεικνύουν ότι τόσο ο σχεδιασμός, όσο και η διεξαγωγή προγραμμάτων **με προσανατολισμό στο στόχο και με ενδιαφέρον για τα παιδιά** δεν πραγματοποιούνται συχνά τόσο συστηματικά, παρότι τέτοιου είδους ενέργειες είναι δυνατό να οδηγήσουν σε θετικά μαθησιακά αποτελέσματα.

Ε Φ Α Ρ Μ Ο Γ Η

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

- ▶ Ένα κεντρικό ερώτημα που ο εκπαιδευτικός θέτει κατά την εφαρμογή μιας δραστηριότητας είναι το πώς θα βοηθήσει τους μαθητές του να επιτύχουν το στόχο.
- ▶ Η επιλογή της πιο κατάλληλης μεθόδου εξαρτάται από το **στόχο**, το **υπόβαθρο** και τις **ανάγκες των μαθητών**, τα **διαθέσιμα υλικά** και την **προσωπικότητα**, τα **δυνατά σημεία** και το **στυλ του εκπαιδευτικού**.
- ▶ Εκτός από τα παραπάνω οι εκπαιδευτικοί πρέπει επίσης να οργανώνουν και να διαχειρίζονται τις τάξεις τους κατά τρόπο που **η μάθηση να μπορεί να προσεγγιστεί ομαλά**. Η διαχείριση ποικίλη από κάτι απλό, έως τη δημιουργία ενός σύνθετου συνόλου κανόνων και διαδικασιών προκειμένου να δημιουργηθεί **ένα παραγωγικό μαθησιακό περιβάλλον**.
- ▶ Η **διαχείριση της τάξης και η διδασκαλία είναι θεμελιωδώς αδιαχώριστες**. Η διαχείρισης της τάξης περιλαμβάνεται στη διαπραγμάτευσή μας για τη φάση της εφαρμογής κατά τη διδασκαλία.

- ▶ Το τρίτο στάδιο στη διδασκαλία είναι η **αξιολόγηση**. Σε αυτή τη φάση, ο εκπαιδευτικός επιχειρεί να συλλέξει πληροφορίες, προκειμένου να καθορίσει αν και ποίου είδους μάθηση έχει προκύψει.
- ▶ Κάτι τέτοιο **μπορεί να πραγματοποιηθεί με πολλούς τρόπους**, συμπεριλαμβανομένων και των διαγωνισμάτων, της βαθμολογίας των εργασιών στο σπίτι ή την καταγραφή των αντιδράσεων των μαθητών σε ερωτήσεις ή σχόλια. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιήσει οποιαδήποτε από αυτές τις μεθόδους προκειμένου να λάβει αποφάσεις που αφορούν το κατά πόσο έχει επιτευχθεί ή όχι, ο σκοπός που τέθηκε κατά το σχεδιασμό.
- ▶ Κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης ο εκπαιδευτικός ρωτά **«Πώς θα καθορίσω αν οι μαθητές έμαθαν, κατανόησαν ή έφτασαν το στόχο που έθεσα νωρίτερα;»** Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα υποδεικνύει τρόπους με τους οποίους θα αξιολογηθεί η κατανόηση των παιδιών μέσω της χρήσης διαφορετικών εργαλείων μέτρησης.
- ▶ Σε κάθε περίπτωση, οι χρησιμοποιούμενες διαδικασίες αξιολόγησης οφείλουν να είναι σε συνάφεια με τους επιδιωκόμενους σκοπούς και τις στρατηγικές εφαρμογής που επιλέχθηκαν.

Α ξ ι ο λ ο γ η σ η

Ο Εκπαιδευτικός ως εκείνος που λαμβάνει αποφάσεις.

Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να λαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα αποφάσεων, που επηρεάζει την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας τους μέσα στην τάξη. Ο Shavelson (1973) περιγράφει τη **λήψη αποφάσεων ως «βασική δεξιότητα διδασκαλίας».**

Το επιχείρημα είναι ότι ενώ η γνώση της ύλης του μαθήματος και οι δεξιότητες διδασκαλίας είναι σημαντικές, η **ικανότητα να περιγράφει το πότε και το πώς** θα τις χρησιμοποιήσει ο εκπαιδευτικός αποτελεσματικά είναι κρίσιμης σημασίας (greenwood & fillmer, 1997).

Η λήψη αποφάσεων, προφανώς, υποδηλώνει ότι ο εκπαιδευτικός κάνει επιλογές· ορισμένα από τα πιο συνηθισμένα παραδείγματα περιλαμβάνουν την απόφαση του τι θα διδάξει, το πώς θα το διδάξει και το πώς θα αξιολογήσει την επιτυχία των μαθητών.

Πηγές που επηρεάζουν τις εκπαιδευτικές αποφάσεις...

- ▶ Αρκετές πηγές του εκπαιδευτικού εκτείνονται από **την πεποίθηση** ότι μια συγκεκριμένη στρατηγική θα είναι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος να διδαχθεί κάτι, έως το να διαθέτει **μελέτες περίπτωσης και πληροφορίες από αδιάσειστες έρευνες** που να εδραιώνουν την αποτελεσματικότητά της στρατηγικής.
- ▶ Οι στρατηγικές και οι μέθοδοι αξιολόγησης που βρίσκονται στα **εγχειρίδια του εκπαιδευτικού και το διδακτικό υλικό** που συχνά συνοδεύουν τα διδακτικά εγχειρίδια.
- ▶ Τέτοιου είδους πηγές ίσως παρέχουν τις πιο αποτελεσματικές οδηγίες για ένα συγκεκριμένο μάθημα, όμως εδώ υποστηρίζουμε τη θέση ότι **ο,τιδήποτε αναλαμβάνουμε στην τάξη μας θα πρέπει να ζυγιστεί σε σχέση με άλλες εναλλακτικές** σε μια συνειδητή και σκόπιμη προσπάθεια.
- ▶ Οι αποτελεσματικοί εκπαιδευτικοί αντλούν από διάφορες περιοχές γνώσης, κατά την αντιμετώπιση της μεγάλης ποικιλίας αποφάσεων στην αρένα της τάξης και **η ικανότητα να λαμβάνει κανείς επαγγελματικές αποφάσεις είναι ζωτικής σημασίας για τη διδασκαλία (Doebler, 1998).**

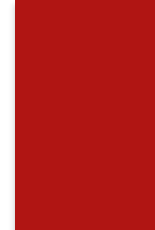
Παράγοντες που επηρεάζουν τη λήψη αποφάσεων...

► Οι τρεις κύριοι τρόποι αξιολόγησης των επαγγελματικών αποφάσεων που λαμβάνουμε ως εκπαιδευτικοί είναι **η έρευνα, η εμπειρία και το πλαίσιο εργασίας**. Ολοένα και περισσότερες έρευνες παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες για τη σχέση των ενεργειών των εκπαιδευτικών και τη μάθηση των μαθητών (Bruning, Schraw, Norby & Ronning, 2004, Eggen & Kauchak, 2004).

► Ένας δεύτερος παράγοντας που επηρεάζει την λήψη επαγγελματικών αποφάσεων είναι **η εμπειρία**. Οι έρευνες δείχνουν ξεκάθαρα ότι οι παλαίμαχοι εκπαιδευτικοί αντλούν από την εμπειρία τους την καθοδήγηση των αποφάσεων τους (Berliner, 1994).

► Το γεγονός αυτό έχει αρκετές επιπτώσεις για τους καινούριους εκπαιδευτικούς.

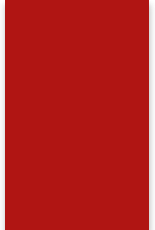
- Πρώτον, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι έρευνες για τις αποτελεσματικές πρακτικές των έμπειρων εκπαιδευτικών.
- Δεύτερον οι αρχάριοι εκπαιδευτικοί χρειάζεται να παρατηρήσουν και να συζητήσουν με έμπειρους εκπαιδευτικούς καθώς μαθαίνουν να διδάσκουν.
- Τέλος, οι νέοι εκπαιδευτικοί είναι απαραίτητο να στοχάζονται κριτικά για τη δική τους ανάπτυξη καθώς προσδεύουν και, με τον τρόπο αυτό, να αναπτύσσονται μέσω των εμπειριών τους και να μαθαίνουν από τις επιτυχίες και τις αποτυχίες τους.

Παράγοντες που επηρεάζουν τη λήψη αποφάσεων...

- ▶ Το **πλαίσιο εργασίας** αποτελεί έναν τρίτο παράγοντα που επηρεάζει τη λήψη αποφάσεων από τους εκπαιδευτικούς.
- ▶ **Δεν υπάρχουν δυο όμοιοι μαθητές ή δυο όμοια μαθησιακά περιβάλλοντα.** Επιπλέον, η λήψη διδακτικών αποφάσεων επηρεάζεται και από τον τύπο του περιεχομένου που διδάσκεται, των διαθέσιμων πόρων, ακόμα και την ώρα της ημέρας ή και τη χρονική στιγμή κατά το ακαδημαϊκό έτος.
- ▶ **Η διδασκαλία αποτελεί μια ατομική διαδικασία** κατά την οποία το ποιοι είμαστε ως προσωπικότητες επηρεάζει τον τρόπο που διδάσκουμε (Pajares, 1992).
- ▶ Καθώς μαθαίνουμε για εναλλακτικές διδακτικές μεθόδους και στρατηγικές, χρειάζεται διαρκώς να αναρωτιόμαστε «Θα λειτουργήσει αυτό για μένα και θα προωθήσει αποτελεσματικά τη μάθηση των παιδιών της τάξης μου;»

Η σημασία των σκοπών κατά τη λήψη αποφάσεων

► Το ζύγισμα εναλλακτικών απαιτεί την πραγματοποίηση επιλογών που επηρεάζουν τη μάθηση. Κάτι τέτοιο μπορεί να γίνει μόνο όταν οι εκπαιδευτικοί έχουν ξεκάθαρους σκοπούς.

► Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει πάντα να έχουν στο νου, τους σκοπούς, **διότι οι σκοποί παρέχουν την κατεύθυνση της διδασκαλίας και καθοδηγούν τη λήψη αποφάσεων.**

► Η λήψη αποφάσεων είναι στρατηγικής σημασίας υπό την έννοια ότι οι επιλογές βασίζονται σε σκόπιμους και ρητά διατυπωμένους στόχους. Ας δούμε **μια αποτελεσματική αλληλουχία που μπορεί να ακολουθηθεί κατά τη λήψη αποφάσεων που βασίζεται σε συγκεκριμένους σκοπούς** (Beyer, 1988):

-
- ▶ Προσδιορίστε τον επιθυμητό σκοπό.
  - ▶ Προσδιορίστε τα εμπόδια που υπάρχουν για την επίτευξη του σκοπού.
  - ▶ Προσδιορίστε τις εναλλακτικές για την υπέρβαση του κάθε εμποδίου.
  - ▶ Εξετάστε τις εναλλακτικές με όρους χρόνου, πόρων, κόστους και περιορισμών ως προς τη χρήση τους.
  - ▶ Επιλέξτε την καλύτερη εναλλακτική ή συνδυασμό εναλλακτικών.

→ Η διδασκαλία είναι εξαιρετικά σύνθετη και απαιτεί **διαρκή λήψη αποφάσεων**. Αρκετοί είναι οι παράγοντες που δυσκολεύουν τη διαδικασία. Δεν υπάρχουν εύκολες, έτοιμες απαντήσεις στη διδασκαλία, αλλά υπάρχουν αποφάσεις που μόνο οι εκπαιδευτικοί μπορούν να λάβουν.

→ Όταν παρουσιάζονται αμφιλεγόμενα ζητήματα ή ζητήματα που προκαλούν σύγχυση, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να αναζητούν την κατάλληλη πορεία δράσης και όχι να ασκούν κριτική.

→ Ακόμη και στις καλύτερες περιστάσεις οι εκπαιδευτικοί ενδεχομένως να πρέπει να επιλέξουν μεταξύ αρκετών λιγότερο ενδεδειγμένων εναλλακτικών, ενώ πολλά διδακτικά προβλήματα δεν μπορούν να επιλυθούν ολοκληρωτικά (Wassermann, 1999).

→ Παρόλα αυτά, **η ποιότητα των επαγγελματικών αποφάσεων** που λαμβάνετε θα επηρεάσουν άμεσα το είδος των μαθησιακών εμπειριών που παρέχετε και τελικά **θα επιδράσουν στο βαθμό στον οποίο προωθείτε τη μάθηση των παιδιών της τάξης σας.**

- ▶ Η σημασία της στοχαστικής-κριτικής ανάλυσης της διδασκαλίας
- ▶ Ένας σημαντικός τρόπος με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί βελτιώνουν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι η **στοχαστική κριτική ανάλυση**. Οι στοχαστικοί εκπαιδευτικοί σκέπτονται, αναλύουν και διενεργούν αυτοκριτική για τη διδασκαλία τους. Αφότου διδάξετε ένα μάθημα, θα επιθυμήσετε να αναθεωρήσετε το σχεδιασμό και τις αποφάσεις σας.
- ▶ Η στοχαστική κριτική ανάλυση, είτε γραπτή είτε προφορική, αποτελεί ένα αποτελεσματικό εργαλείο για την εκλέπτυνση των επαγγελματικών σκέψεων, ιδεών και πεποιθήσεων. **Μας επιτρέπει να αξιολογούμε τις εμπειρίες μας, να μαθαίνουμε από τα λάθη μας, να επαναλαμβάνουμε τις επιτυχίες, καθώς και να αναθεωρούμε και να σχεδιάζουμε για το μέλλον.**
- ▶ Ως **συνιστώσα της επαγγελματικής ανάπτυξης, η στοχαστική κριτική ανάλυση**, μας επιτρέπει, να ξεκαθαρίζουμε τις σκέψεις μας και να θέτουμε προκλήσεις στις πεποιθήσεις μας (Swain, 1998).

Ένας **στοχαστικός εκπαιδευτικός** πρόθυμα αναλαμβάνει την ευθύνη για την αναθεώρηση των προσωπικών του δράσεων, δεσμεύεται να σκέπτεται σε βάθος για ζητήματα που παρουσιάζουν δυσκολίες, **επίμονα επιζητά περισσότερη γνώση και καλύτερους τρόπους να διδάσκει και να διαχειρίζεται την τάξη** και διατηρεί έναν υγιή σκεπτικισμό απέναντι στις παιδαγωγικές θεωρίες και πρακτικές

Συλλέγει όσες περισσότερες πληροφορίες είναι δυνατόν για κάποιο συγκεκριμένο πρόβλημα, ζυγίζει την αξία των αποδείξεων με βάση συγκεκριμένα κριτήρια και **τελικά καταλήγει σε ένα συμπέρασμα και κρίση.**

Κατά τη στοχαστική κριτική ανάλυση, ο εκπαιδευτικός ρωτά
Πόσο αποτελεσματικές ήταν οι αποφάσεις που έλαβα;
Ειδικότερα, η πρακτική αυτή προσπαθεί να δώσει την απάντηση
σε ερωτήματα, όπως:

- ▶ Πόσο κατάλληλα ήταν τα θέματα - δηλαδή, θα έπρεπε να διδαχθούν ξανά;
- ▶ Ήταν κατάλληλη η αλληλουχία των θεμάτων; Αν όχι, πώς θα έπρεπε να τροποποιηθεί;
- ▶ Ήταν ο σκοπός μου κατάλληλος για τους μαθητές μου;
- ▶ Ήταν ευθυγραμμισμένη η διδασκαλία μου; Τα σχέδια μαθημάτων μου διευκόλυναν το σχεδιασμό της ενότητας; Ήταν οι διαδικασίες και οι τρόποι αξιολόγησής που καθόρισα σε συνέπεια με τους σκοπούς μου;
- ▶ Τα υλικά που χρησιμοποίησα ήταν αντιπροσωπευτικά του θέματος;
- ▶ Ποιες αναπαραστάσεις ή πηγές θα είχαν κάνει το θέμα περισσότερο κατανοητό; Υπάρχει τρόπος με τον οποίο θα μπορούσα να κάνω το περιβάλλον περισσότερο υποστηρικτικό προς τη μάθηση;

Στοχαστική κριτική ανάλυση ως μια
διαδικασία αμφισβήτησης της πρακτικής
μας με ποικίλους λογικούς τρόπους.

Θα μπορούσε αυτός ο αναστοχασμός να
αντιμετωπιστεί ως **δημιουργική επίλυση**
προβλημάτων.

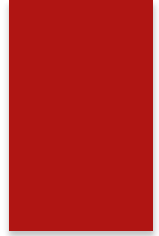
Στοχαστική κριτική διδασκαλία σημαίνει ότι οι
εκπαιδευτικοί **σκέπτονται δημιουργικά για την**
επίλυση των διδακτικών προβλημάτων που
αντιμετωπίζουν σε καθημερινή βάση

► Μαθητοκεντρικός σχεδιασμός

Οι στόχοι της Εκπαίδευσης

Το παιδί ως πηγή σκοπών

► Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να θέσουν δυο βασικά ερωτήματα κατά τη μελέτη των σκοπών της διδασκαλίας τους:

«Για ποιόν είναι το σχολείο;»

«Πώς εντάσσεται η τάξη μου στην ευρύτερη εικόνα;».

Ένα πιθανό ζεύγος απαντήσεων είναι ότι

«τα σχολεία είναι για τους ανθρώπους»

«και οι τάξεις τους είναι για να βοηθούν τους νέους ανθρώπους να αναπτυχθούν στην πλήρη έκταση των δυνατοτήτων τους.»

Μια πηγή σκοπών για τη διδασκαλία μπορεί να αναζητηθεί **στους ίδιους τους μαθητές** (Armstrong, 2003, Parkay & Hass, 2000).

Κατά την επιλογή αυτής της πηγής των σκοπών του Αναλυτικού Προγράμματος, ο εκπαιδευτικός ουσιαστικά θέτει το ερώτημα; **Πώς μπορεί η γνώση και οι δεξιότητες που κατέχω ως εκπαιδευτικός να βοηθήσουν τους μαθητές μου να αναπτυχθούν σε υγιείς και λειτουργικούς ενήλικες;**

- ▶ **Η απάντηση** σε αυτό το ερώτημα **εξαρτάται από πολλούς παράγοντες**, όπως ο τύπος των μαθητών, η πολιτισμική τους προέλευση, το επίπεδο ανάπτυξης των μαθητών και τα μαθήματα που διδάσκονται.
- ▶ Οι κύκλοι σπουδών της αναπτυξιακής ψυχολογίας έχουν αναλύσει **την ιδέα της ανάπτυξης** και του **πώς οι εκπαιδευτικοί μπορούν να προσαρμόσουν τη διδασκαλία τους, ώστε να ανταποκριθούν στις ανάγκες μαθητών διαφορετικών ηλικιών και αναπτυξιακών επιπέδων.**
- ▶ Επιπλέον, μαθήματα με ιδιαίτερες μεθόδους, όπως οι φυσικές ή οι κοινωνικές επιστήμες, θα βοηθήσουν τον εκπαιδευτικό να χρησιμοποιήσει αυτούς τους τομείς περιεχομένου, ώστε να ανταποκριθεί στα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των μαθητών.
- ▶ Αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία στη **συναισθηματική ανάπτυξη** των προσώπων και γίνονται προσπάθειες να βοηθηθούν οι μαθητές να αναπτύξουν υγιείς στάσεις απέναντι στον εαυτό και τους άλλους.

Η κοινωνία ως πηγή σκοπών

► Ένας άλλος τρόπος να προσεγγιστεί το έργο της εδραίωσης των διδακτικών σκοπών είναι **να εξετάσουμε την κοινωνία** στην οποία ζουν οι μαθητές και τελικά θα πρέπει να λειτουργήσουν και να αποφασίσουμε το πώς τα σχολεία θα μπορέσουν να βοηθήσουν τους μαθητές να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις αυτές της κοινωνίας, με αποτελεσματικότητα.

► Οι υποστηρικτές αυτής της άποψης του Αναλυτικού Προγράμματος πιστεύουν ότι **ο ρόλος του σχολείου είναι να προετοιμάσει τους μαθητές για τη ζωή και ότι το περιεχόμενο της τάξης θα πρέπει να αντιστοιχεί στις απαιτήσεις της καθημερινής ζωής.**

► Η αξία των σκοπών που θεμελιώνονται από αυτήν την προσέγγιση μπορεί να μετρηθεί ως προς **τη χρησιμότητά τους για τη λειτουργία του ανθρώπου μέσα στο σημερινό κόσμο.**

► Μια σύγχρονη ερμηνεία αυτής της προσέγγισης για την επιλογή σκοπών ονομάζεται **«διαχείριση της ζωής»** και εστιάζει στους σκοπούς εκείνους που βοηθούν τα πρόσωπα **να διαχειριστούν τη ζωή τους μέσα σε ένα σύνθετο τεχνολογικό κόσμο.**

Διαφορετικότητα μέσα στην τάξη:

Πηγές Σκοπών

- ▶ Αν ένας από τους στόχους του εκπαιδευτικού είναι **να ικανοποιεί τις μαθησιακές ανάγκες του κάθε παιδιού**, τότε αυτές οι διαφορετικές πηγές σκοπών παρουσιάζουν διαφορετικές οπτικές στη διαδικασία της εκπαίδευσης
- ▶ Τα τελευταία χρόνια, το πολιτικό εκκρεμές κινείται **προς την κατεύθυνση των επιστημών και της κοινωνίας ως πρωταρχικών πηγών σκοπών** (Casserly, 2002, Mathis, 2003).
- ▶ Η απόδοση ευθυνών (accountability), οι δοκιμασίες υψηλών απαιτήσεων και ο ομοσπονδιακός νόμος No Child Left Behind (Όλα τα παιδιά να προχωρούν) δίνουν έμφαση στην κατάκτηση του περιεχομένου και των δεξιοτήτων. Στην ουσία, τα κινήματα αυτά αποδίδουν την **κύρια έμφαση στο να μάθει το κάθε παιδί το βασικό περιεχόμενο και τις βασικές δεξιότητες και ελαχιστοποιούν τη σημασία των ατομικών διαφορών**.
- ▶ Μερικές από τις κύριες αντιπαραθέσεις σχετικά με το σύγχρονο κίνημα δοκιμασιών ελέγχου, περιλαμβάνει **τους τρόπους με τους οποίους οι διαδικασίες ελέγχου θα έπρεπε να προσαρμόζονται στους μαθητές με ιδιαιτερότητες**.

- ▶ Κριτικές αυτής της περιορισμένης ακαδημαϊκής επικέντρωσης υποστηρίζουν ότι **αγνοεί σημαντικές ατομικές διαφορές** και τυποποιεί το Αναλυτικό Πρόγραμμα με τρόπους που δεν είναι υγιείς για τα παιδιά (Hatch, 2002).
- ▶ Μια περισσότερο μετριοπαθής θέση υποστηρίζει ότι **η έμφαση στα ακαδημαϊκά κριτήρια μόνο... υποδεικνύει το τι να διδάξει κανείς, αλλά όχι το πώς** (Tomlinson, 2000).
- ▶ **Η κοινωνία ως πηγή σκοπών**, θέτει επίσης, προβλήματα από μια οπτική διαφορετικότητας.
- ▶ Ορισμένοι κριτικοί της προσέγγισης αυτής αμφιβάλλουν για το κατά πόσο τα σχολεία θα έπρεπε να έχουν ως πρωταρχική τους αποστολή την προετοιμασία των μαθητών να εργαστούν για τις επιχειρήσεις (Bracey, 2003)...

- ▶ Δυστυχώς, αν και οι εκπαιδευτικοί προσπαθούν να διαχωρίσουν και να αναλύσουν τους διάφορους στόχους, **τα παιδιά έρχονται στην τάξη ως σύνολο ύπαρξης.**
- ▶ Ένα **παράδειγμα ενιαίας συμπεριφοράς** που ενσωματώνει και τα τρία πεδία μάθησης στο σχολείο είναι **η γραφή.**
- ▶ **Τα παιδιά πρέπει να** έχουν το συντονισμό των μικρών μυών, ώστε να πραγματοποιήσουν τις απαραίτητες περίπλοκες κινήσεις (ψυχοκινητικό πεδίο)· πρέπει να γνωρίζουν ποιες κινήσεις χρησιμοποιούνται ώστε να σχηματίσουν τα γράμματα (νοητικό πεδίο)· και πρέπει να θέλουν να πραγματοποιήσουν τα παραπάνω, αρκετά, ώστε να μπορεί να αναπτυχθεί η επιδεξιότητα μέσα από την εξάσκηση (συναισθηματικό πεδίο).

Ο ρόλος των σκοπών και των στόχων στον προγραμματισμό

Τα τρία λειτουργικά επίπεδα σκοπών

► Οι σκοποί παρέχουν **κατεύθυνση στους παιδαγωγούς**, στην προσπάθειά τους να προγραμματίσουν εμπειρίες μάθησης για τους μαθητές (Brandt & Tyler, 1999 Marzano & Kendall, 2003).

► Οι σκοποί παρέχουν κατεύθυνση για τους εκπαιδευτικούς σε αρκετά επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων του μακροπρόθεσμου ή ετήσιου προγραμματισμού, το σχεδιασμού ενοτήτων (που διαρκεί αρκετές εβδομάδες ή μήνες), ή το σχεδιασμό του καθημερινού μαθήματος.

Η λειτουργία των σκοπών στο πρώτο επίπεδο, ετήσιοι ή μακροπρόθεσμοι σκοποί, έχουν και φιλοσοφική και εννοιολογική φύση · **παρέχουν τη γενική κατεύθυνση σχετικά με το ποια γνώση πρέπει να αποκτήσουν οι μαθητές**

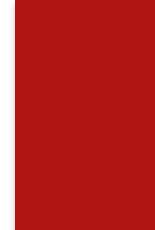

Οι μακροπρόθεσμοι σκοποί **γίνονται λιγότερο γενικοί και περισσότερο εστιασμένοι και συγκεκριμένοι στο δεύτερο επίπεδο, την διδακτική ενότητα.** Εδώ, οι σκοποί πρέπει να δώσουν σημείο εστίασης ή ένα σημείο εκκίνησης στον σχεδιασμό της **διδασκαλίας μιας διδακτικής ενότητας** χωρίς να είναι πολύ συγκεκριμένοι ή ευθέως μετρήσιμοι.

Το τρίτο επίπεδο εξειδίκευσης του σκοπού εντοπίζεται στον σχεδιασμό του μαθήματος. Σε αυτό το επίπεδο, το επίκεντρο είναι χειροπιαστό και συγκεκριμένο.

Λήψη αποφάσεων στην προετοιμασία των στόχων

► Οι σκοποί και οι στόχοι μπορούν να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς στην λήψη διδακτικών αποφάσεων σε πολλαπλά επίπεδα.

Κατά τη διαδικασία αυτή δίνουν απάντηση σε δυο σημαντικά ερωτήματα:

(1) Τι θέλει ο εκπαιδευτικός από τους μαθητές του να μάθουν, να κατανοήσουν, ή να είναι σε θέση να κάνουν μετά την ολοκλήρωση των ενοτήτων και των μαθημάτων;

(2) Πώς ο εκπαιδευτικός θα καθορίσει ότι οι μαθητές του γνωρίζουν, κατανοούν, ή μπορούν να εκτελέσουν κάτι;

► Η απάντηση στο πρώτο ερώτημα **βοηθά στον προσδιορισμό του τελικού αποτελέσματος κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού και βοηθά τον εκπαιδευτικό στο να παραμείνει συγκεντρωμένος στο μάθημα.**

► Όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα, **οι στόχοι βοηθούν τους εκπαιδευτικούς, αλλά και τους μαθητές στην αξιολόγηση της μάθησης, γιατί οι στόχοι στο επίπεδο του σχεδιασμού του μαθήματος προσδιορίζουν με σαφήνεια τι πρέπει να είναι σε θέση οι μαθητές να κάνουν.**

Καταληκτικά..

Οι γνώσεις, οι πεποιθήσεις και οι αξίες
του δασκάλου συμβάλλουν στη
δημιουργία ενός αποτελεσματικού
περιβάλλοντος μάθησης, καθιστώντας
το δάσκαλο ως σημαντική επίδραση
στην εκπαίδευση για την ένταξη και τη
δημιουργία του **«ένα σχολείο για όλους»**.

Σακελλαρίου, Μ. Αναγνωστοπούλου, Ρ. & Στράτη, Π. 2016

Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να σχεδιάζουν το καθημερινό πρόγραμμα προκαλώντας το ενδιαφέρον των παιδιών και δίνοντας περισσότερα ερεθίσματα για ευχάριστες εμπειρίες μάθησης (Σακελλαρίου, 2005), αναπροσαρμόζοντας τη διδακτική μεθοδολογία τους προκειμένου να επιτευχθούν οι μαθησιακές επιδιώξεις που θέτουν (Metallidou, 2009) με βασική κατεύθυνση την «παιδαγωγική της χαράς».

A group of seven children are silhouetted against a bright, hazy sunset sky. They are arranged in a line, holding hands and jumping joyfully. The sun is low on the horizon, creating a warm, golden glow. The children's movements are captured in mid-air, conveying a sense of happiness and freedom.

**Ευχαριστώ για την
προσοχή σας**

ΜΑΡΙΑ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

marisak@uoi.gr, <http://www.earlychildhoodpedagogy.gr/>